

Illustraties

Titel: Vertelboek voor de bijbelsche geschiedenis,

Auteur: J. Hoogwerf

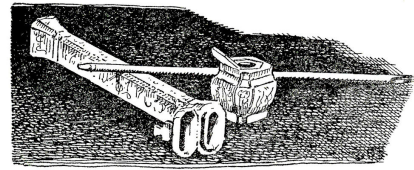
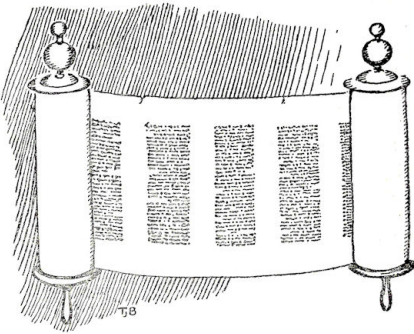
Illustrator: Tjeerd Bottema

Uitgever: J.N. Voorhoeve, 's-Gravenhage

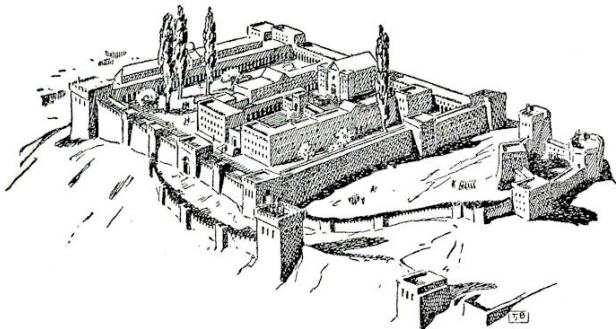
Druk: 1

Jaar van uitgave: 1935

De „rol des boeks” werd kolom voor kolom gelezen, van **rechts** naar **links** (zoals ook woorden en letters van rechts naar links stonden). Bij het lezen werd dus geleidelijk de rechterstaaf **op** en de linkerstaaf afgerold.

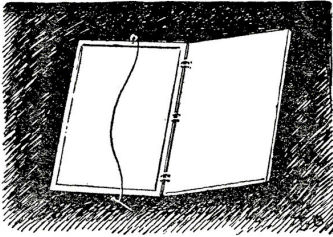
Inkt- en pennekoker kan men aan den gordel hangen; zooals een „schrijver” van beroep ook deed.

De Tempel van Herodes.

Het reukofferaltaar. — 't Gebed geschiedde gewoonlijk met opgeheven handen.

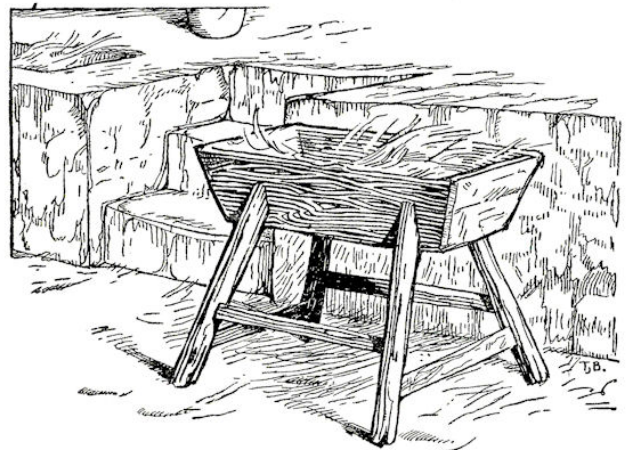
schrijftafeltje = een met was bestreken plankje, waarop men met een stift (stilus) schreef. 't Wastafeltje kon met een deksel gesloten worden, opdat het schrift niet beschadigd werd.

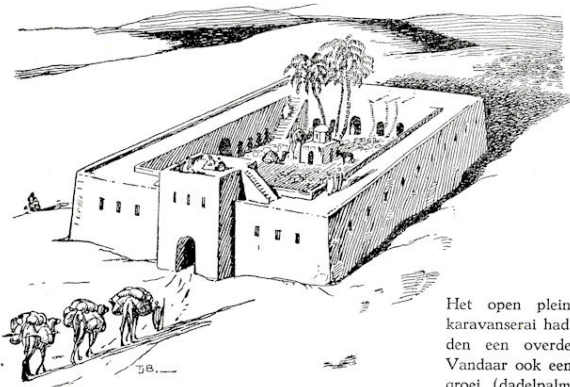
De Profeten werden vergeleken bij wachters op de torens van de stadspoort, om de bevolking te waarschuwen in tijden van gevaar. Zie Habakuk 2 : 1.

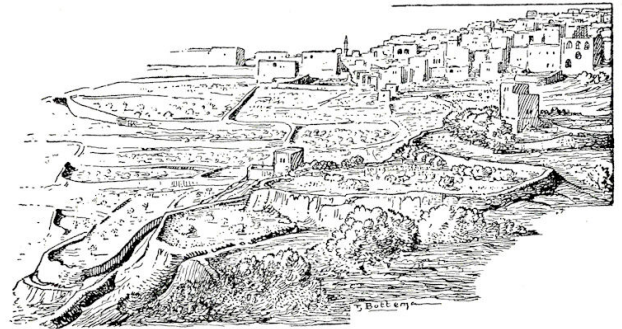
Een kind in doeken.

Een kribbe.

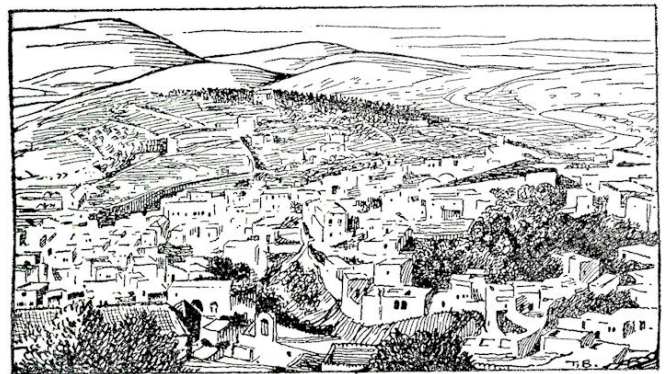
Het open plein van de karavanserai had in 't midden een overdekte bron. Vandaar ook eenige boomgroei (dadelpalmen).

De velden van Bethlehem. — De huizen waren meest van witten kalksteen.

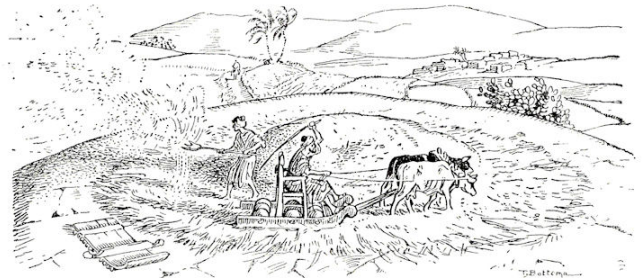
Een schaapskooi.

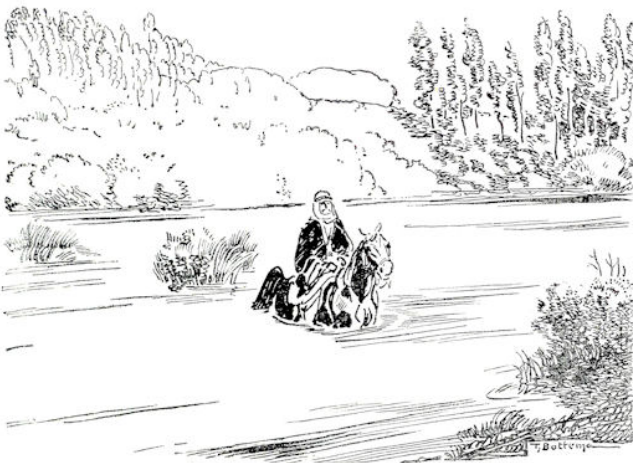
Nazareth.

De „voorlooper” of heraut riep het volk op — soms op gevoelige wijze — om de vaak dichtbegroeide of weggespoelde wegen te bereiden voor den komenden koning of rijksgroote.

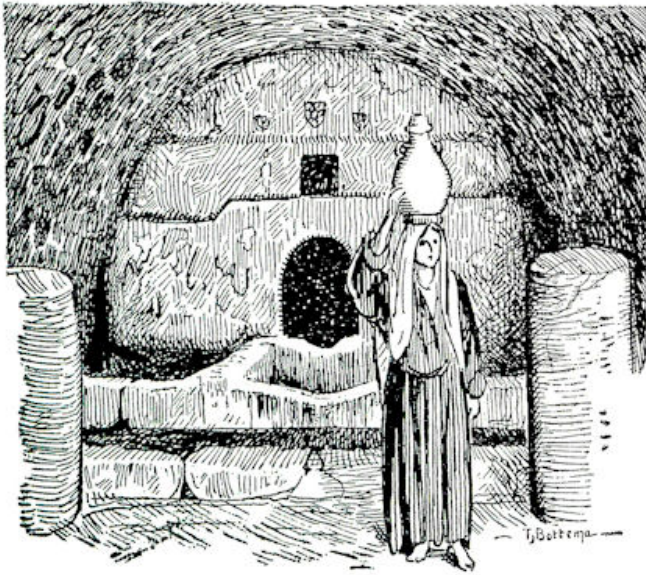
De dorschlede, bezwaard met den bestuurder, droeg soms ook een vracht steenen en had van onderen wieltes of puntige steenen, om de korrels uit de aren te stooten. Dit deden ook de runderen met hun hoeven, zoodat de „dorschende os” niet altijd een slee achter zich had. — De tweede boer heeft een „wan” in de hand, waarmee hij 't koren omhoog werpt, zoodat het kaf kan „wegstuiven voor den wind.” Daarom was dan ook de dorschvloer een open vlakte op een heuvel.

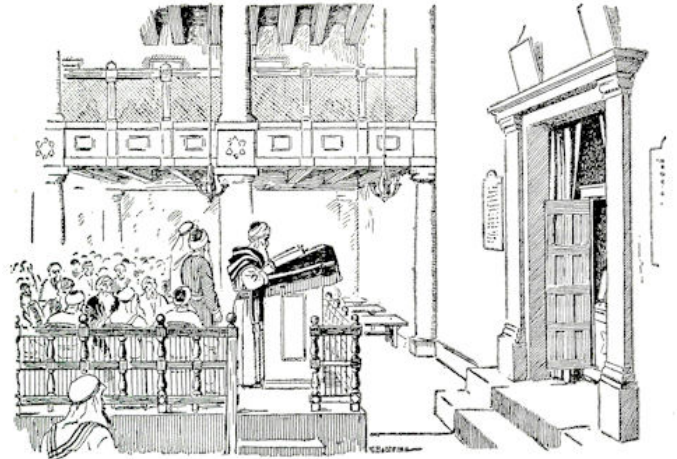
Een doorwaadbare plaats in den Jordaan. — Op sommige plaatsen was hij doorwaadbaar, t.w. vóór den regentijd. Na dien was hij „vol aan al zijn oevers,” (Joz. 3 : 15.) d.w.z. overstroomde het dal (het Ghor) en werd dus het wild gedierte „van de verheffing” (d.i. de hoogmoed, de pronk) des Jordaaans, Jer. 49 : 19, verdreven.

Een vijgeboom en takje met vrucht. Waar in ons land op een landgoed de vijgeboom gekweekt wordt, hangen de takken zóó laag, dat men in 't najaar den heelen boom kan overdekken tegen de vorst. De vijgen, die wij te eten krijgen, hebben niet meer dezen peervorm, doordat ze in matten geperst zijn.

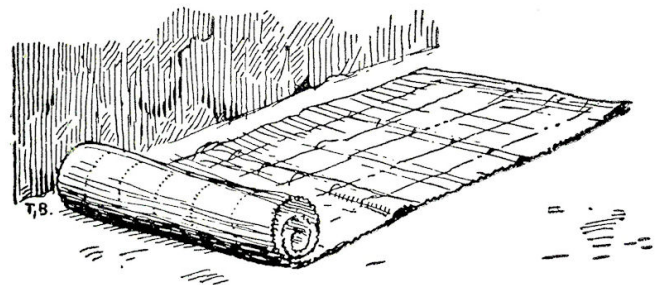
De Jakobsbron. — De vrouwen legden een kussentje op 't hoofd, om daarop de kruik dwars te leggen, als ze leeg was, en rechtop te zetten, als ze vol was.

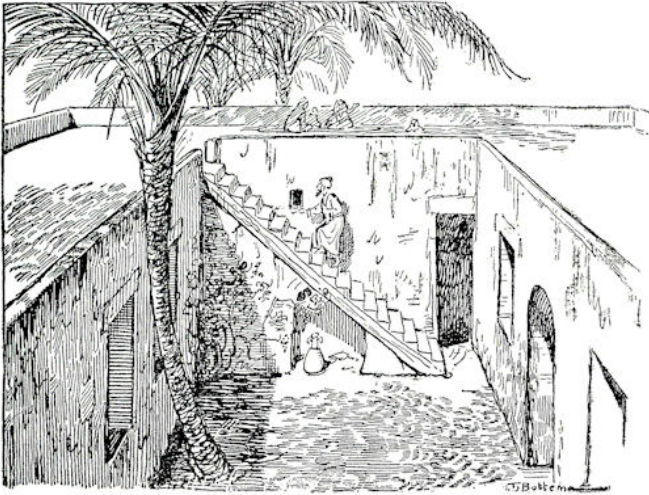
Het Inwendige eener synagoge. — Tegen den rechterwand is de „ark“ geplaatst, waarin de heilige boeken worden geborgen. Ter weerszijden daarvan staan banken voor de priesters. De voorlezer heeft de gebedsmantel om (een gestreept kleed) en achter hem zitten op het spreekgestoelte (de bima) dertien levieten. (overeenkomstig Neh. 8 : 5.) In een synagoge moet ieder het hoofd gedekt houden. Op de pilaren aldaar prijkt het zeshoekige „schild van David“ (twee gelijkzijdige driehoeken in elkaar). Aan de zoldering hangen de lampen met „het eeuwige licht“.

Visscherschepen hadden driekantige zellen, waarvan de smalle punt omhoog stond, opdat bij rukwinden (die op 't Galileesche meer vaak plotseling van de bergspleten uit opstaken) het vaartuig niet zou omslaan. Een oorkussen op het achterschip was meestal het eenige gemak aan boord. Het draaipunt voor het zeil is aan den top van de mast.

Een beddeke

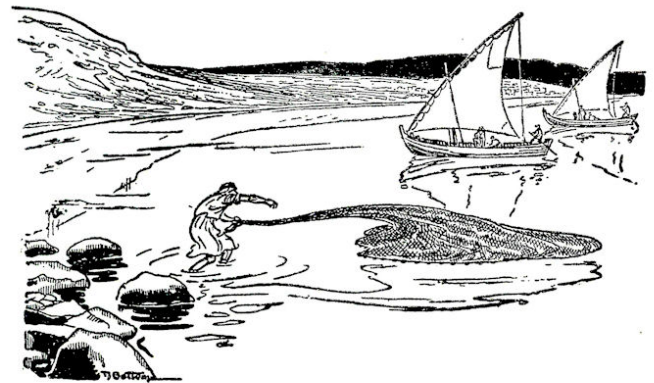
Een Oostersch huis. — Het platte dak had meestal de trap aan den buitenkant van 't huis. (Zoo zal het geweest zijn bij het huis te Kapernaüm, waar de geraakte voor Jezus' voeten werd neergelaten.)

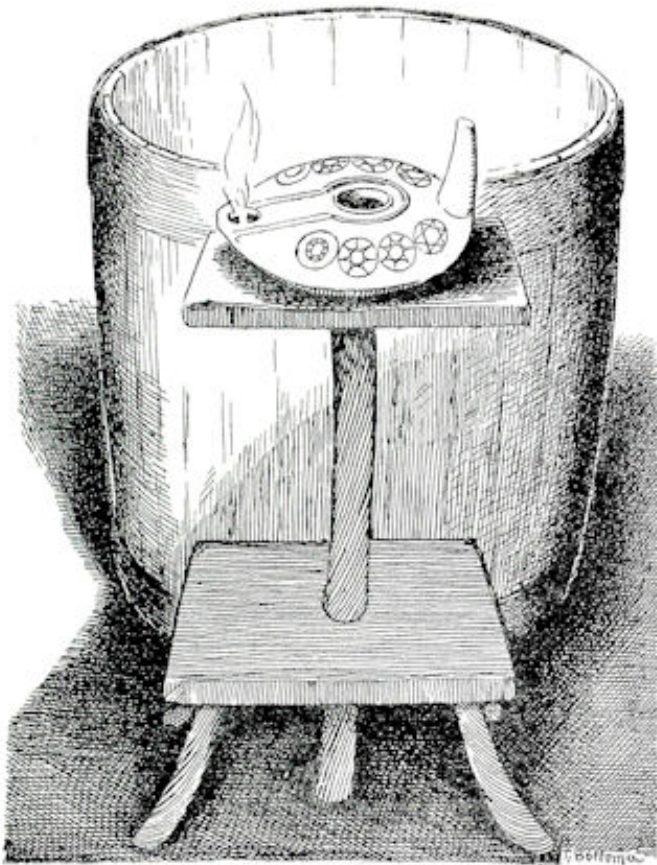
Een lederen zak

Een korenveld
Het koren in de aar

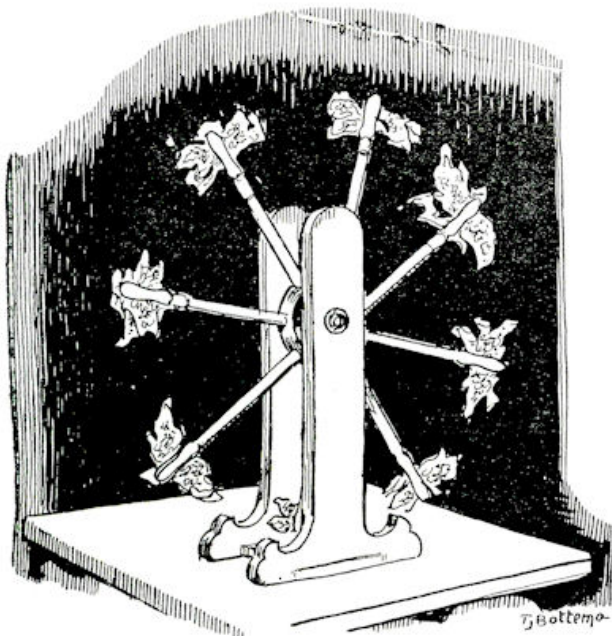
Het meer van Gennezareth

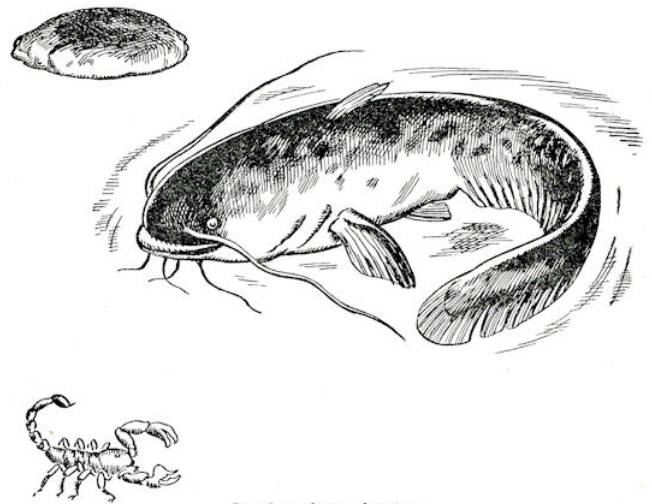
Een korenmaat en kandelaar

Het dal Hinnom

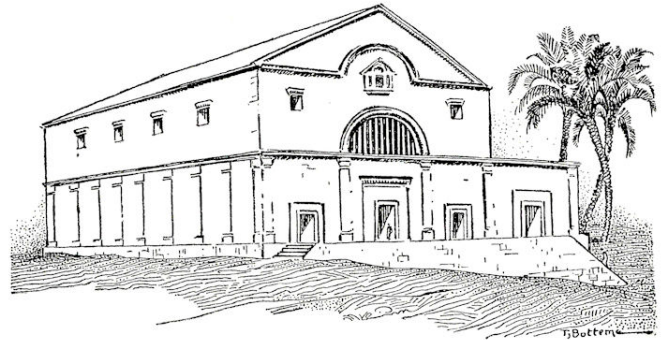
Een Chineesche gebedsmolen

Brood, visch en schorpioen

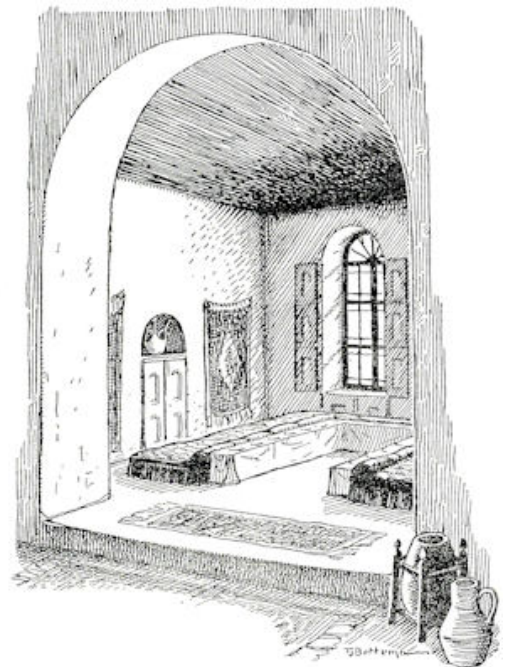
Het huis op de rots

Synagoge. — Boven de deur der synagoge was gewoonlijk een mannakruik afgebeeld, als herinnering aan het levende brood. Deut. 8 : 3

Albasten flesch. — Het alabastron was van roomkleurig albast met roode aderen

Eetzaal. — De drie tafels met aanligbedden vormen een z.g. triclinium. De dwars-tafel aan de achterzij was voor de voornaamste gasten, want in 't midden daarvan lag de gastheer aan

De zaaier. — Bij den arbeid legde men het lange opperkleed af (en legde dat op den hoek van het land. — Zie Matth. 24 : 18). Evenals op onze hoogere gronden in Brabant, Gelderland, Friesland, enz., was er geen afscheiding tusschen den weg en den akker.

In een Engelsch-Indisch graf, wellicht vijfduizend jaar oud, werden onlangs graankorrels gevonden, die met den doode tegelijk begraven waren. Men heeft deze korrels gezaaid en ze bleken nog kiemkracht te hebben. Ze kwamen op en droegen gevulde aren, die tamelijk afwijken van de bij ons bekende tarwe. (Zie pag. 251.)

Achterstuk van een schip met oorkussen. Dit kussen was het eenige voorwerp van gemak, dat aan boord was. De overkapping beschutte tegen golven en zee.

Klaagvrouwen, zoogenaamde Huilebalken. Links een weenende; daarnaast op den voorgrond een, die zich de haren uittrekt; daarachter een, die het hoofd bedekt en een, die het gelaat omhult; rechts daarnaast een, die zich asch op het hoofd strooit en een, die zich aan de voeten van den doode ter aarde werpt. Bij een Oostersche begrafenis mochten deze niet ontbreken. Zelfs de armste huurde nog twee fluitspelers en één klaagvrouw.

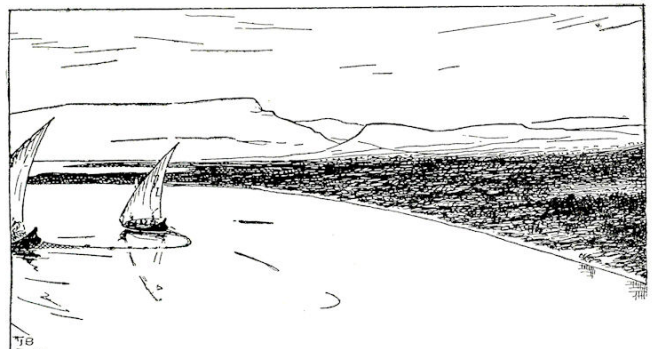
Oostersche wijze van groeten. — „Zich ter aarde werpen” (en met het voorhoofd den grond aanraken), wat de diepste eerbetuiging is.

Dans. — De Oostersche dans bestaat niet alleen in beenbeweging, maar ook behooren daarbij gracieuse buigingen van armen en romp — langzaam en gelijkmatig — om te meer bewondering te wekken.

Gierst. — Dit z.g. negerkoren wordt in Afrika en om de Middellandsche Zee meest geteeld voor veevoeder, doch ook de armen eten het. 't Lijkt op haver, maar heeft minder vetgehalte. In ons land wordt het alleen voor vogelvoeder gebruikt. Gierst behoort evenals gerst tot de granen. Van gerst werd in 't Oosten brood voor het gewone volk gebakken. Over 't geheel genomen is gerstemeel niet zoo geschikt om brood van te bereiden, doch in Noordelijk Europa en in Schotland wordt het onvermengd daartoe gebruikt.

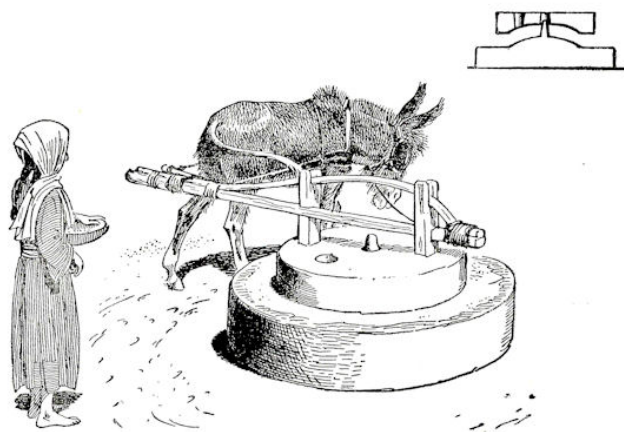
Het Galileesche meer.

Oostersche honden.

Dr Marang, „Bijbelsche en Oud-Joodsche munten." De stater had 25 mm. middellijn.

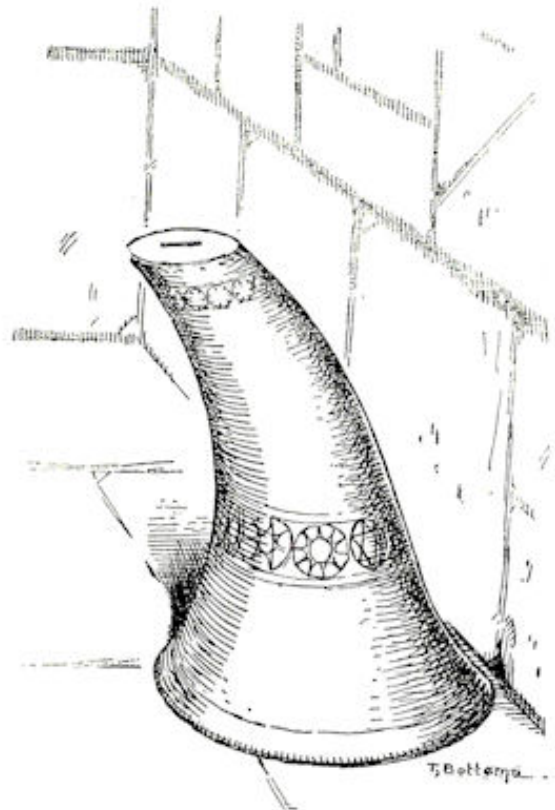
Een ezelsmolensteen. — De bovenste steen draait om een spil en heeft een opening, waarin men 't koren werpt. Rechts boven de doorsnee van een molen

Loofhut

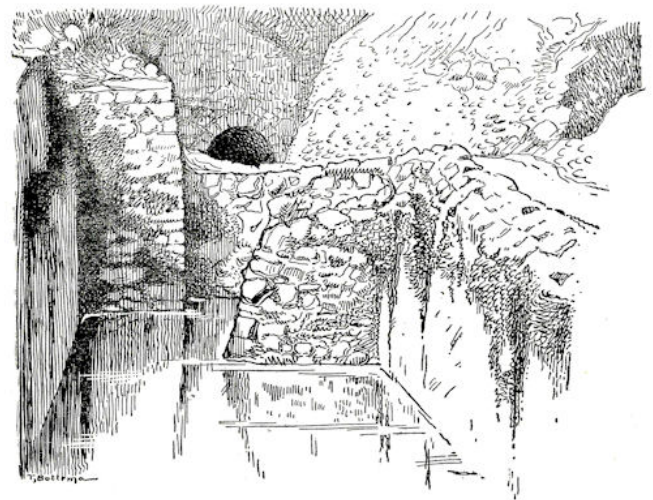
Een waterverkooper. — De waterzak op den rug is een huid van geit of schaap zie blz. 170.

De schatkisten hadden den vorm van een bazuin en heetten daarom bij het volk ook wel de bazuinen.

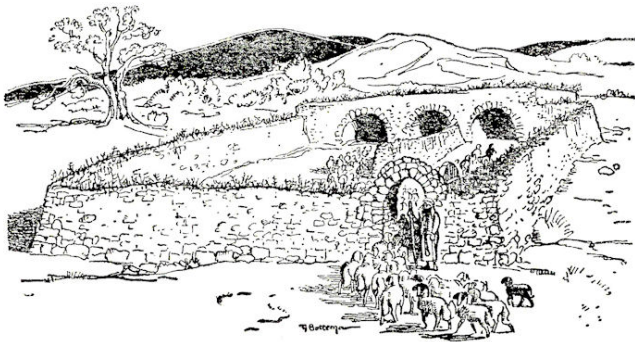

Bedelaars

Siloam

„Volgens de Schriftgeleerden mocht een zieke alleen bij doodsgevaar op Sabbat geholpen worden.” — Bouma, Korte Verklaring.

Schaapstal

Tasch en oliekruiik

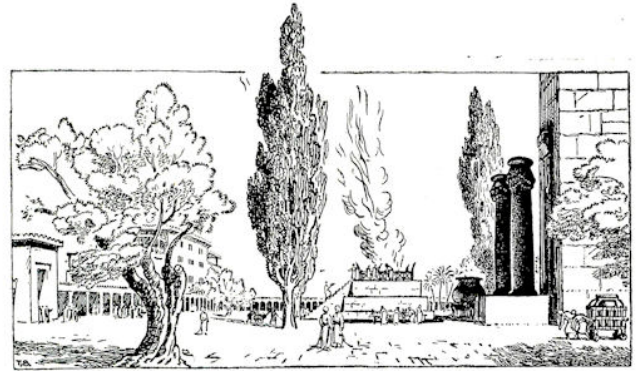
Ploeger. — Vóór den ploeg spande men ook wel „een juk” — d. i. twee — ossen, die samen één juk voor de schouders kregen, waaraan de ploeg werd getrokken, evenals de dorschslee: zie blz. 74

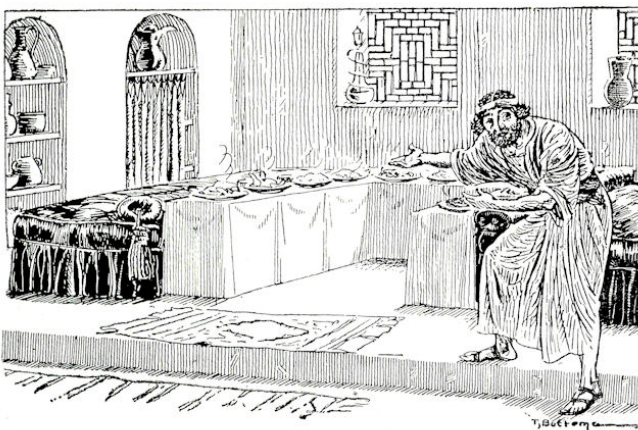
Male en buidel

De weg van Jeruzalem naar Jericho. — In de bergen waren veel hollen: goede schuilplaatsen voor roovers

De voorhof der priesters. — Rechts vooraan een der kleine waschvaten op een stellage, die rijden kan — achter den ingang het groote koperen waschvat. Voór den tempel-ingang twee koperen pilaren (die in Salomo's tempel Jachin en Boaz heetten). Zulke pilaren stonden ook voor de Grieksche tempels en droegen óók opschriften. De rechtop rijzende boom is een cypres, de andere denkelijk een olijf. — De poort links leidt naar den lager gelegen voorhof der vrouwen, waar de 13 offerkisten stonden. Nóg lager lag daaromheen — geheel in 't rond van 't tempelplein — de voorhof der heidenen, die omsloten werd door overdekte gaanderijen, waarvan de Oostelijke de voorhof van Salomo heette, ter weerszijden van de eerste tempelpoort.

Een Oostersche tafel met spijsen beladen

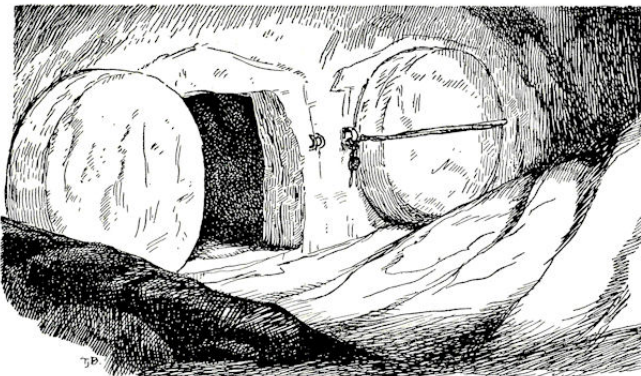
Een wijngaard met wachttorens

Het snoer met penningen van de vrouw uit
Lukas 15

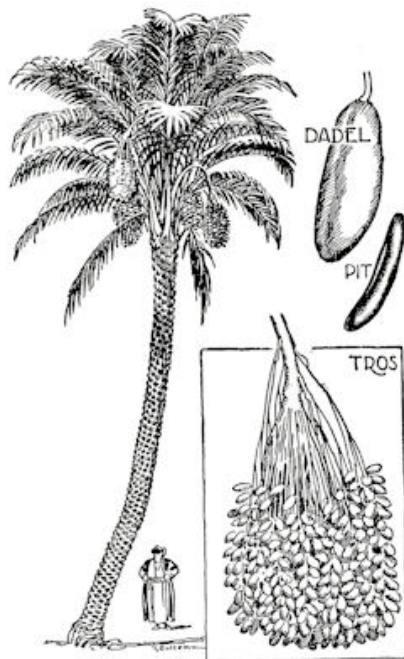
Armen aan de poort van de rijken

Een grafspelk. — De grafsteenen, die voor de deur der spelk gewenteld werden, lijken op onze molensteenen. De grafopening was ruim $\frac{1}{2}$ meter hoog, zoodat men bukken moest om er in te gaan. De spelk was $\pm$ 3 meter lang en breed en 2 meter hoog.

Themis, de godin der gerechtigheid

Dadelpalm met vrucht. — In het Oosten treft men overal, ook in woestijnen, den palmboom aan.

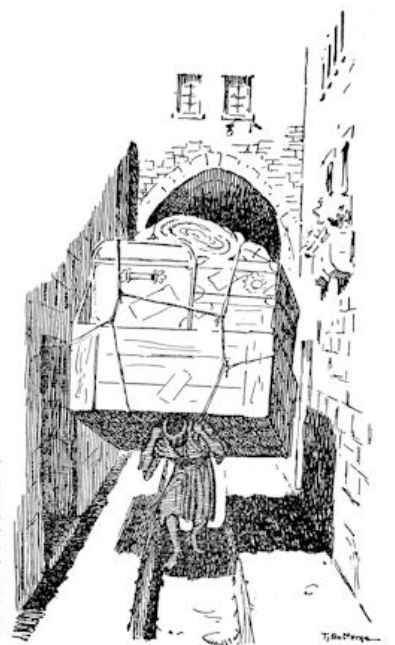

Jericho zooals het nu is.

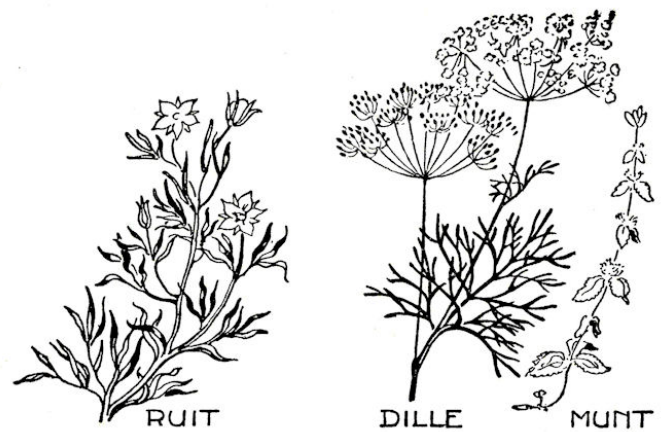
Persoon op ezel.

Een lastdrager. — De straten der oude Oostersche steden zijn nauw, zoodat een vrachtwagen er meestal niet door kan. Zelfs moet men, om een beladen kameel te laten passeeren, zich tegen den muur drukken. Dus hebben lastdragers er nog al eens werk. 't Is ongelooflijk, wat zij torsen kunnen. Zij maken er een geheel van, leggen er zich met den rug op en trachten zich dan voorover te buigen.

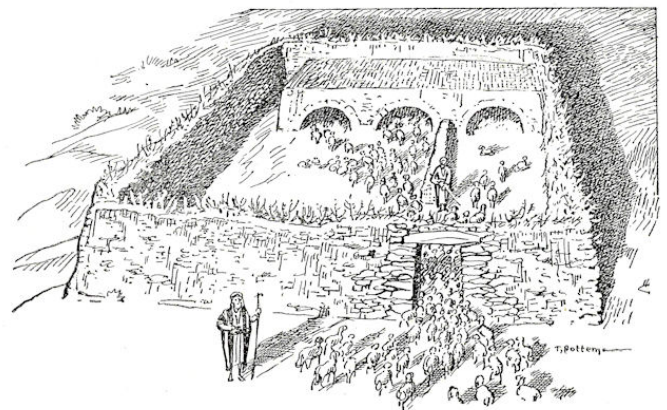

Gedenkcedel. — Het leeren kokertje, waarin de cedel zit, wordt met een riempje om het hoofd gespannen en is verbonden met een ander riempje, dat zevenmaal om den arm wordt gewonden en waarmee een kleiner kokertje bovenop den pols is vastgemaakt.

Een Oostersche bruiloftsstoet

Scheiding van schapen en bokken bij den scheidsmuur. — Van de laatste waren de minste, waarom de ruimte voor de schapen tweemaal zoo groot is.

Jeruzalem, van den Olijfberg af gezien. — De boomen op den voorgrond zijn olijfboomen, eenigszins lijkende op onze wilgen, ook met zilverachtige, spitse blaadjes. 't Gebouw, dat uit Jeruzalem het eerst in 't oog valt, is de tempel, die met het front naar 't Oosten, dus naar den Olijfberg stond. (Nu staat de mooie Olijfberg vol kapellen, kloosters, kerken, enz.)

De Paaschdisch.
a. b. c. De Paaschbrooden.
d. Een schaal met groen kruid, peterselie, radijs, enz.
e. Kom met zout water.
f. Bitterkruid, mierikswortel, sla, enz.
g. Moes uit appelen, noten en kaneel, met wijn vermengd.
h. Een been van een lam.
i. Een ei, in de schaal gebakken.

Het ziften der tarwe

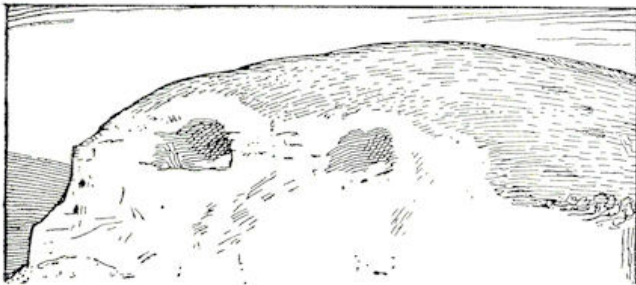
De wijnstok

De akker des bloeds

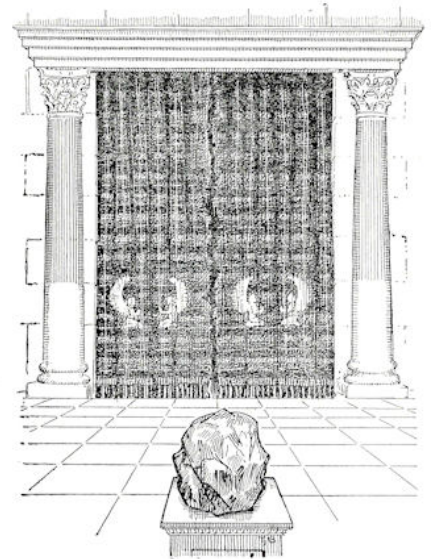

Via Dolorosa.

Voorzijde van Golgotha = Hoofdschedel-
plaats (in 't Latijn Calvaria). De twee oude
grafspelonken in den heuvel geven aan het
geheel het voorkomen van een reusachtigen
hoofdschedel, die halverwege in de aarde is
verzonken.

Het voorhangsel, dikker
dan onze dikste tapijten,
hing aan vier pilaren met
gouden haken. Het was ge-
weven uit hemelsblauwe,
purperen en scharlaken
stof, waarop cherubs waren
geborduurd. Op den voor-
grond ligt de steen, die in
den 2en tempel de plaats
der ark innam en waarop
het bloed gesprenkeld werd
op den Grooten Verzoen-
dag. Men ziet dus van het
Heilige der heiligen uit te-
gen den voorhang.

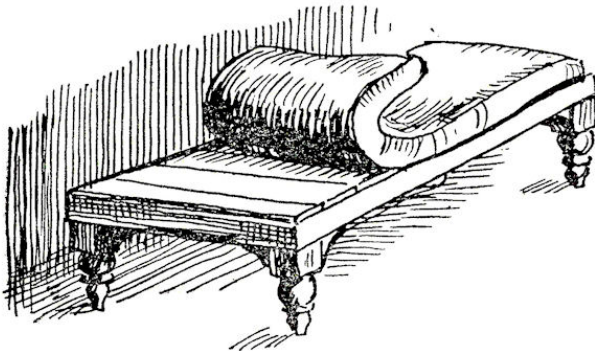

Grafsponk van binnen. — Binnenin de grafsponk waren ter weersijden banken, waarop de treurenden gingen zitten weenen. Ze hadden dan graflampjes bij zich. Aan de achterzij was een bank uitgehouwen, waarop de doode gelegd werd. Soms lag deze ook in een uitgehouwen nis. Er waren vaak eenige nissen boven of naast elkaar voor andere dooden. En waren die alle bezet, dan werd een nieuwe grafkamer naast of achter deze uitgehouwen. Zie blz. 429.

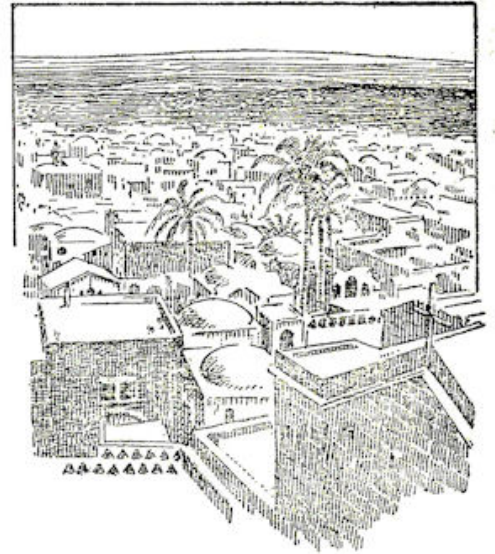
De Gouden Poort was de Oostelijke toegang tot het tempel-complex en dus in den buitenmuur; niet dezelfde als de Schoone Poort, die van den buitensten voorhof toegang gaf tot den voorhof der vrouwen.

Een bed. — Armen hadden slechts een mat. Zie blz. 157.

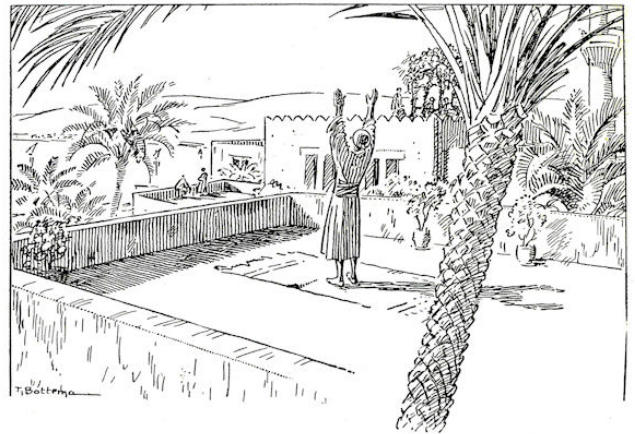
De steeniging vond gewoonlijk plaats aan den voet van een steilte, waarvan de veroordeelde dan werd neergestort, op wien daarna de groote rotsblokken neerdaalden, waarvan de eerste direkt op het hart gericht waren.

Kiekjes van Lydda uit onzen tijd vertoonen koepelvormige daken; maar die kenmerken woningen der Mohammedanen.

Joppe was wel een zeehaven, maar voor den handel niet zoo geschikt als andere zeehavens. Een rij klippen belet groote schepen binnen te varen.

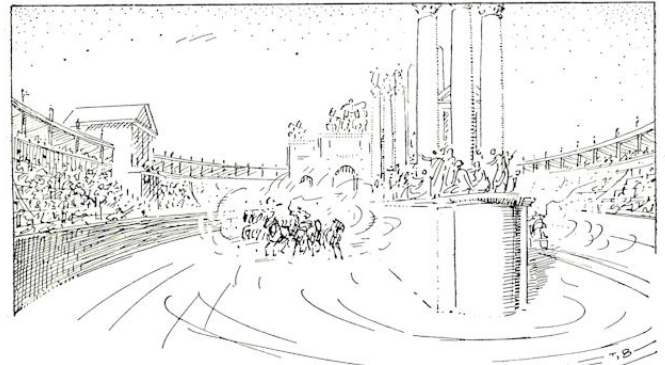
Het gebed deed men veeltijds op het dak: daar was het stil. Het geschiedde meestal met opgeheven handen. Zie Ps. 141 : 2 ber.

De planken, waartusschen de voeten geklemd werden, waren zwaar en dik. De bovenste kon opgeschoven worden. De armen werden gewoonlijk met boeien aan den muur bevestigd. Zie Ps. 105 : 18.

Diana, de godin der vruchtbaarheid, was ook de godin der jacht. Daarom werd ze afgebeeld met een ree en een pijlkoker. Andere voorstellingen toonen haar als een rechtopstaand vrouwenbeeld, het bovenlijf geheel bedekt met borsten.

Het stadion. — Op de banken in 't rond zaten de duizenden toeschouwers. In 't midden staat de spina, waar omheen de rennen plaats hadden. Als aan 't eind der spina geen zelfbeheersching werd getoond, kon de groote vaart den deelnemer in het moeras slingeren, dat daar lag.

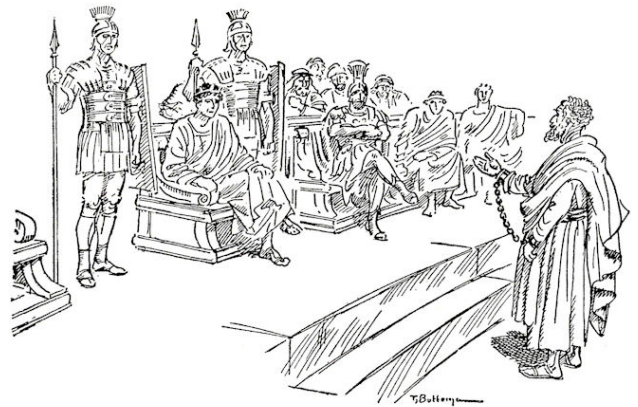
De burcht Antonia naast den tempel was zóó hoog, dat de wachters geheel het tempelplein konden overzien. Dus was ook de trap, waarop Paulus stond, vrij hoog.

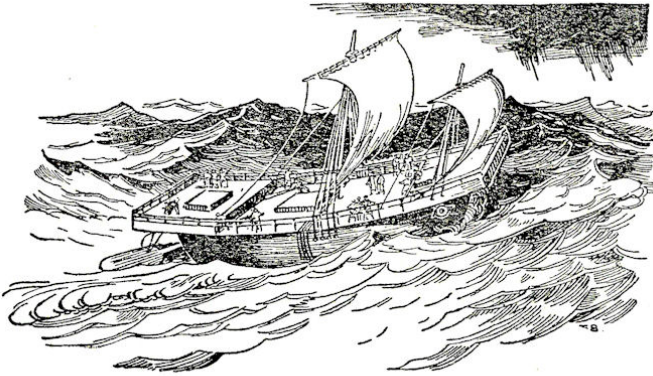

Aan het bijzijn van een soldaat ontleende Paulus ongetwijfeld de beeldspraak van Ef. 6 : 13-18 (de gordel der waarheid, het borstwapen der gerechtigheid, enz.). Merk op, dat daar geen rugbedekking genoemd wordt: de Christen mag in den geestelijken strijd niet vluchten!

Een Syrische geit. — Het haar van deze beesten werd gebruikt tot allerlei doeleinden. Ook tot het weven van tentkleeden.

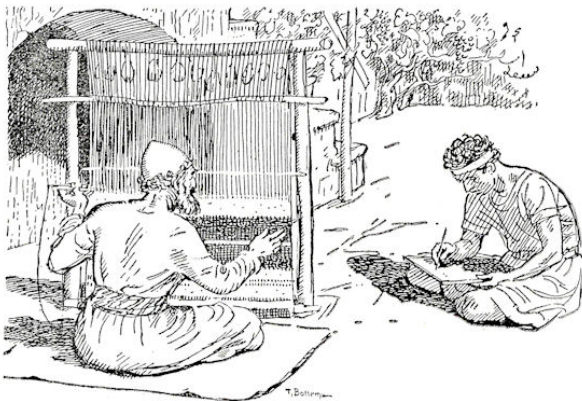

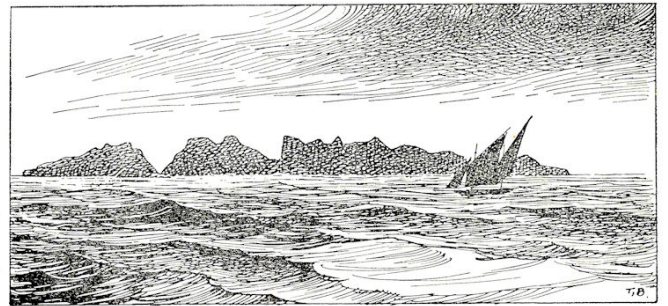
Een Alexandrijnsch korenschip.

Ruïnen van de prachtige villa's zijn er nog over langs de Via Appia. Ook pilaren (zie ter weerszijden van den eersten boom) van de machtige aquaducten, „duizendpooten" genoemd, die geweldige watermassa's naar Rome voerden. Er waren 11 zulke luchtkanalen, van 70 à 80 K.M. lang.

Het dicteeren van Paulus' brieven mogen we ons voorstellen als gedaan onder zijn weven van tenten; vandaar de soms afgebroken zinnen, wat het Grieksch duidelijker toont.

Van zekere zijde het eiland Patmos, voor de kust van Klein-Azië, naderende, heeft het eenigszins den vorm van een arend op zijn nest — het symbool van Johannes' Evangelie. Zie blz. 7.